Råd og anbefalinger til oppdrettere av Norsk Elghund Sort

Avlsutvalget for Norsk Elghund Sort har utarbeidet noen generelle råd til oppdretter av Norsk Elghund Sort. De er ment som veiledende anbefalinger og er spesielt rettet mot de som har lite erfaring og som ønsker å begynne med oppdrett. Dokumentet vil bli oppdatert og vi ber om innspill hvis dere har gode råd som vi burde ha med.

I god tid **før parring** starter jobben med å finne hannhund. Søknaden må sendes AUNES i god tid før parringen. Når du skal lete etter hannhund, så vær klar på hva som er tispen sine svakheter og hvilke egenskaper du ønsker å forsterke i en kombinasjon. Om du for eksempel parrer en liten tispe med en stor hannhund får du ikke mellomstore valper, men noen store og noen små. Det er også mange hensyn å ta rundt for eksempel innavlsgrad, HD indeks og glaukomstatus. Avlsutvalget bistår gjerne med forslag til aktuelle hannhunder.
Tispen bør være i passende kondisjon, vaksinert og hun bør få ormekur i god tid før parringen.
Tispeeier kontakter hannhundeier og gjør avtale om parringen. Vi anbefaler at alle skriver parringsavtale med hannhundeier så det ikke oppstår unødvendige konflikter i ettertid. Forslag til parringsavtale ligger på Norske Elghund klubbers Forbunds sine nettsider.
Det er mange bøker som er skrevet om valping. For mer informasjon se «valping og valpestell» av Anne L. Buvik og Tove Solberg. Genetikk, Avl og Oppdrett av Astrid Indrebø - kan også anbefales.

Det er ingen selvfølge at **parringen** går uten utfordringer, og det er årlig flere tilfeller hvor parringen ikke blir gjennomført.
Mange oppdrettere er redde for å komme «for sent», og reiser alt for tidlig til hannhundeier. En ivrig hannhund kan lett skremme ei tispe som ikke er klar, og en hannhund kan lett bli skeptisk hvis tispa glefser etter hannhunden.
Det er mulig å reise til dyrlege for å sjekke progesteron-nivået med en blodprøve. Prøven må tas rundt dag 11, så i mange tilfeller kan helgen bli en utfordring. Normalt er tispa på topp 13-16 dager etter første bloddråpe, og svært sjeldent er hun på topp før dag 13!
Erfaringsmessig så vedvarer hovne kjønnsdeler etter parring hos de drektige tispene, men dette avtar hos de som ikke er drektige. I tillegg vil de fleste drektige tisper få en blank slimete utflod gjennom drektighetstiden. Hvis denne utfloden har farge så behøver ikke det å være negativt, men utfloden skal ikke lukte.

Rundt 3 uker **etter parring** festes de befruktede eggene seg, og tispa bør ikke utsettes for ekstra påkjenninger. Tispa kan bli kvalm og utilpass i denne perioden og det er ikke nødvendig å øke matmengden før femte drektighetsuke. Først etter femte uke begynner tispen å legge på seg, og da vokser de også veldig fort. Det er ikke lett å se at en tispe er drektig før etter femte uke, men få uker etter parring kan spenene bli lyserøde og struttende. Noen tisper endrer også adferd. De siste to ukene før fødsel skal tispa ta det rolig. Man kan påvise drektighet med ultralyd fra uke 4 men mye kan skje, og dyrlegebesøket kan lett stresse tispa unødvendig. Det er mulig å ta røntgen fra dag 50 for å telle antall foster, men vurder nødvendigheten om du har en tispe som blir stressa hos dyrlegen.
En tispe går normalt drektig i ca. 63 dager etter siste parring, men valpene kan komme allerede fra dag 57.
Kontakt dyrlege om fødsel ikke har kommet i gang etter dag 65.
Gjør klar valpekassen i god tid før **fødsel**, og ha en kant i valpekassen så ikke tispa kan legger seg på valpene.

Ha tilgjengelig godt absorberende materiale i valpekassen, tørre myke håndklær, sløv saks, vekt, loggbok og lettkokte havregryn til havresuppe. Åpningstiden tar tid, og den sikreste indikatoren på fødsel er temperaturendringene. Mål tispen flere ganger daglig for å finne normal temperatur. Før fødsel får tispen et temperaturfall på rundt en grad. Når temperaturen kommer opp til normalt nivå, skal fødsel starte innen et døgn. Om en valp legger seg på tvers i åpningen kan fødselen stoppe opp. Ta raskt kontakt med dyrlege om du mistenker at noe stopper opp. Luft tispa hyppig i denne perioden, også mellom valpene. Opptre rolig og oppmuntre tispa underveis. Om nødvendig hjelp tispa med å fjerne fosterhinner og tørk valpene.

Noen tisper kan være litt hardhendt når de skal kutte navlestrengen. Se an dette, og bistå om nødvendig. Tispa vil normalt spise alle fosterkakene, men da kan det fort oppstå diare, så fjern disse om det er større kull. Livløse valper må stimuleres ved å gni dem i et håndkle, og sjekk alltid at luftveiene er åpne. Hjelp valpene til spenene om nødvendig, og ta kontakt med erfarne oppdrettere eller veterinær ved problem.

Etter fødsel kontroller vekt daglig over en periode for å se at valpene legger på seg. Normal fødselsvekt er mellom 200-300 gram, men det kan gå helt fint med valper ned til 120 gram. Svake valper må hjelpes så de får nok næring i starten. Kontroller tispa sin temperatur og sjekk kontinuerlig for jurbetennelse. Det er normalt at tispa har litt høyere temperatur etter fødsel. Temperaturen i rommet skal ligge mellom 22-24 grader, og man bør unngå trekk. Valpene klumper seg sammen om det er for kjølig. Om de ligger spredt og puster fort er det for varmt. En varmelampe kan være fin å ha når tispa er ute av valpekassa og valpene trenger varme.

Den første tiden

1-2 uker etter fødsel kalles for nyfødtperioden. Det er lite avføring fra valpene, og tispa ordner det meste selv. Tispa skal ha ro, så unngå besøk og annet stress i denne perioden. Normalt vil tispa gå korte turer, og hun reagerer veldig fort på lyder fra valpene. Hun skal ligge mye i kassen, så sørg for at hun ligger godt samtidig som at valpene får godt feste til å bevege seg mot pattene. Valpekassen skal ikke være for stor. Mange bruker pallekarmer da disse er lett å bygge på når valpene blir større.

2-3 uker etter fødsel kalles for overgangsperioden. Valpene åpner øynene rundt dag 13, og rundt dag 20 begynner de å høre. Tispa skal fortsatt ha ro, og valpene skal fortsatt ligge i kassen. Det er ikke nødvendig å invitere skoleklassen helt enda. Klørne til valpene skal klippes for å unngå såre jur, og de skal ha første runde med ormekur for spolorm. Videre skal de ha ny kur ved 4,6,8,10 og 12 uker.

3-15 uker etter fødsel kalles for sosialiseringsperioden. Denne perioden er den viktigste i hundens liv! De sosiale erfaringene en valp gjør i denne perioden har stor betydning for den videre utviklingen. Det finnes mye informasjon om denne perioden, men det er viktig at de tilvendes alt de skal møte i det senere liv. Det er viktig at de stimuleres og få oppleve bilkjøring, trafikkstøy, barn, støvsuger, ringeklokke, bur, halsband og alt annet som hører til et vanlig hundeliv.

Valpene registreres og vaksineres hos veterinær ved 7 ukers alder. Husk å registrere kullet via Min Side hos Norsk Kennel Klubb allerede ved femte uke for å få de forsikret. Det er viktig at valpene er trygge når de forlater oppdretter, og vi anbefaler at oppdretter har valpene til de er 8-9 uker. Støtte og veiledning av valpekjøpere er nøkkelen til suksess som oppdretter.

Lykke til!

Litteratur:

- Genetikk, Avl og Oppdrett, Astrid Indrebø.
- Håndbok, valping og valpestell, av Anne L. Buvik og Tove Solberg.

Camilla Hartz Repshus - leder
Telthusveien 14, 2450 Rena
Epost: camirep@gmail.com
Tlf 47 29 65 29

Anita Lie
Eikelandshaugen 19, 5451 Valen
Epost: anita-lb@frisurf.no
Tlf: 48 19 69 33

Svenn Magnus Runde
Korsveggarden 24, 6260 Skodje
Epost: svenn@bandhunden.no
Tlf: 98 29 88 29

Knut Olav Mellemsæter
Karsevegen 6D, 7340 Oppdal
Epost: ko.mellemsaeter@gmail.com
Tlf: 48 01 69 66

Kontakt oss hvis du har spørsmål eller tilbakemeldinger!